

Innspill til handlingsplan for energieffektivisering

Norske Trevarer representerer nærmere 300 selvstendige norske trevarebedrifter som lager innredning i tre, herunder vinduer. Vi har nærmere 4600 dyktige medarbeidere, 10,8 milliarder i omsetning og 170 lærlinger.

1. Hva er de største utfordringene/barrierene i arbeidet med energieffektivisering i ulike sektorer?

Den viktigste barrieren for å utløse effektive energitiltak er folk flest manglende evne til å frigjøre kapital grunnet økte renter, generelt prisnivå og strømkostnader. Det paradoksale er at strømkostnaden tidligere har vært et hinder for denne type tiltak, fordi besparelsen i kroner og øre blir for lav til å gjøre det til en god investering. Nå er imidlertid oppmerksomheten rundt energiforbruk og -kostnader forbundet med det å eie egen bolig en ganske annen.

Tall fra Enova viser at vinduer står for opp til 40 prosent av varmetapet i bygninger. Å skifte ut gamle vinduer er dermed blant de mest effektive energieffektiviseringstiltakene. Mange av våre medlemmer er vindusprodusenter og deres erfaringer er at mange ønsker å bytte vinduer, men har ikke råd til å ta hele huset på en gang, slik de eksisterende støtteordningene i regi av Enova krever. Det er også et signal at flere kommuner gir støtte til vindusutskiftning fordi de mener Enovas kriterier er for strenge.

En annen utfordring er at det er et stort kompetansegap når det gjelder valg av vindu. Få vet forskjellen i komfort og strømsparepotensial mellom 2-lagsvinduer versus 3-lags lavenergivinduer. I rehabiliteringsmarkedet (ROT) innen Bolig så er det kun 1/3 som velger 3-lags lavenergivinduer. Årsaken er todelt. Prisen er høyere for energieffektive vindu, men det viktigste er at folk ikke er kjent med potensialet for strømsparing. Det siste påvirkes også av valg av den som skal montere vinduet. Det ekstra sparepotensialet i et 3-lags lavenergivindu kan spises opp av feil eller mangelfull montering, i tillegg til at feil montering øker sjansen for lekkasjer og fuktskader.

Dette kompetansegapet gjelder ikke bare forbrukere, men også til en viss grad handel og aktører som tilbyr vindusutskiftning. Byggebransjen er prisfokustert og tradisjonsbunden, og dette skaper lite insentiver for å tenke kostnader i et langsiktig perspektiv. Fordi man ikke vet hvordan kvalitet for innkjøp og montering skal bedømmes, vil prisforskjeller ofte fremstå som urimelige, og pris i et kortsiktig perspektiv blir det avgjørende.

2. Hva bør gjøres for å utløse mer energieffektivisering?

Det haster å få frem en helhetlig politikk og sterkere virkemidler for å hente ut potensialet og nå klimamålene frem mot 2030 og 2050 med tanke på frigjøring av elektrisk kraft til andre formål enn oppvarming av gamle trekkfulle hus. Det må etableres støtteordninger, for eksempel gjennom Enova, og gjennomføres informasjonskampanjer slik at husholdninger gjøres kjent med mulighetene.

For å ta vindu som eksempel. Skifter du et vindu produsert på 70-80-tallet med et 3-lags lavenergivindu reduseres varmetapet gjennom vinduet med ca 70 prosent. Vi kan ikke få gjentatt ofte nok viktigheten av at man velger lavenergivinduer for å få best effekt. Energibesparelsen ved utskiftning av vinduer variere fra sted til sted. For å ta et eksempel med et gjennomsnittlig hus i Rogaland med et vindusarealer på 25 m² som har vinduer fra 80 tallet med en u-verdi på 2,4 med nye vinduer med 0,8 i u-verdi (lavenergivinduer) som tilfredsstiller kravet i nye bygninger, så vil du på et år spare 3005 Kwh. En forventet kostnad for vindusbytte er på kr 250 000, og med prisene vi har sett denne vinteren vil investeringen bli nedbetalt på 2-3 år.

Norske Trevarer anbefaler at norske myndigheter iverksetter en ordning inspirert av den de har innført i Danmark hvor man har kombinert myndighetspålegg om utskiftning av vinduer med støtteordning rettet mot forbrukere. Kravene er innført som en trinnvis innskjerping på 25 % i 2010, 2015 og 2020 i byggeforskriftene, og ny forskrift fra 1. februar 2021 krever i praksis bruk av lavenergivinduer. For energiforbedringer, hvor boligeiere kan søke om tilskudd, har den danske regjeringen opprettet en egen tilskuddsordning på til sammen ca. DKK 2,1 milliarder, som skal utbetales over en 5-års periode. Den første tilskuddsordningen kom i oktober 2020 (fra Energistyrelsen som er søster av Enova i Dk) hvor det ble tildelt 330 millioner NOK til energiforbedringer i helårsboliger. Av de totalt 15 000 søknader var 60 % av dem til vinduer.

Som tidligere nevnt kan det være store kvalitetsforskjeller på vindu på hvor stort varmetap de avgir, råtegaranti til levetid, men det er like store forskjeller i kompetanse på de som kjøper og monterer vindu. Vi mener det derfor må settes krav i støtteordningen til både energisparing, varighet for vinduer og bruk av fagfolk til montering for at man skal kunne være støtteberettiget. Støtten mener vi minimum må dekke gapet mellom innkjøpskostnaden for et tolags og et trelags lavenergivindu.

3. Hvordan kan myndighetene, gjennom regelverk eller andre virkemidler, legge bedre til rette for energieffektivisering?

I Norge trenger minst en halv million boliger bygget mellom 1934 og 1990 oppgradering. Vi har dermed potensiale for en massiv energisparing for privathusholdninger her til lands. Gjennom virkemidler kan regjeringen *dulte folket til å skifte vinduer*. En støtte ordning må også knyttes til et sett av kriterier for energisparing for å sikre at de nye vinduene bidrar til reduksjon av CO₂-utslipp og til å bekjempe klimaendringen.

Det har vært riktig at regjeringen har bevilget milliarder i strømstøtte for husholdninger, men nå er det på tide å se fremover og bruke støtten som investeringsstøtte og ikke bare forbruksstøtte. Landet trenger nå en langt bedre offentlig og nasjonal tilskuddsordning for alle. En offentlig støtte må stimulere forbrukerne til å ta de rette valgene og den må ha en sosial profil for å sikre at alle kan få mulighet til å ta del i energisparingen. Dette er viktig for å redusere den enkleste strømgengningen, men også i et bredt samfunnsperspektiv. Å støtte opp under et storstilt vindusutskiftnings tiltak vil frigjøre elektrisk kraft til andre formål, medføre lavere strømgengninger og bidra til Norges mål om reduksjon av CO₂ utslipp.

En offentlig støtteordning bør være markedsorientert og gi tilskudd til de husholdningene som velger å skifte vinduer, slik som i Danmark hvor du kan få 25-30 prosent tilskudd basert på markedspris. Det er avgjørende at ordningen forutsetter kjøp av 3-lags lavenergivinduer og at

arbeidet utføres av fagfolk. Støtteordningen bør i det minste dekke differansen i pris mellom 2-lags og 3-lags lavenergivinduer slik at valg av det beste alternativet på lang sikt også blir det rimeligste på kort sikt.

Helt konkret mener vi det må utviklet og etableres en økonomisk støtteordning som gir tilskudd til innkjøp av lavenergivinduer. Støtteordningen bør være i regi av Enova ettersom de allerede har et apparat for slike ordninger. I tillegg må Byggteknisk forskrift (TEK 17) utvides til også å omfatte rehabiliteringsmarkedet.

Gi forbrukerne muligheten til å bidra i klimadugnaden

Regjeringen har gitt tydelige løfter om å sette vanlige folk først. Derfor har vi tillit til at det raskt blir gjort forbedringer i støtteordningene. Å gi vanlige folk mulighet til å bidra, kan styrke oppslutningen om klimadugnaden.

Derfor må regjeringen gi insentiv til investeringer i trinnvis energieffektivisering og lokal energiproduksjon. Utfordringen for forbrukerne er at kostnadene kommer i forkant, mens gevinsten hentes ut over lang tid etterpå. Erfaringen viser at mange derfor trenger en økonomisk dytt for faktisk å gjennomføre slike tiltak.